

UDK 811.163.42'373.232.1(497.5-3 Pučišća)

811.163.42'282(497.5-3 Pučišća)

Izvorni znanstveni članak

Rukopis primljen 6. XI. 2010.

Prihvaćen za tisak 14. II. 2011.

Domagoj Vidović

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb

dvidovic@ihj.hr

OBITELJSKI NADIMCI U PUČIŠĆIMA NA OTOKU BRAČU

U ovome su radu obrađena 232 obiteljska nadimka u Pučišćima na otoku Braču. Obiteljski su nadimci, kao dodatan vid identifikacije koji se razvio još u pretprezimenskome razdoblju, a kasnije je sve zastupljeniji zbog brojnosti nositelja pojedinih prezimena, svojevrsni specifikum hrvatskih otoka koji dosad nije dostatno proučen. U Pučišćima se obiteljski nadimci bilježe od konca 16. st. te se na temelju njihove motivacije može djelomično rekonstruirati fond osobnih imena (odnos hrvatskih narodnih imena te hrvatskih i novijih romanskih prilagođenica kršćanskih imena), vanjština (posebice tjelesne mane), karakterne crte (uglavnom nekonvencionalne) te podrijetlo i svakodnevni život Pučišćana. Fond je obiteljskih nadimaka znatno otvoreniji inojezičnim sustavima (poglavito romanskim) te je odraz svojevrsne tisućljetne hrvatsko-romanske simbioze na istočnoj obali Jadranskoga mora.

1. Uvod

Pučišća su kamenarsko središte i većim dijelom 20. st. najveće naselje na otoku Braču (danas broje oko 1700 stanovnika). Nastanjena su još u antiци, a nakon dolaska Hrvata na mjestu su današnjih Pučišća niknula dva naselja – jedno u Pučiškome docu, a drugo uz benediktinski samostan u Stipan-skoj luci. Stanovnici su se navedenih naselja zbog neprestanih gusarskih napada preselili u Pražnica i Straževnik da bi se, kad se stanje smirilo početkom 15. st., stanovnici Pražnica naselili na području od današnjih Solina do uvale Dučac, a stanovnici Straževnika na prostor od Solina do Velikih slatina. *Pučišća* su nazvana po romanskome apelativu *puč* (< lat. *puteus*) ‘zdenac’. Naime, na predjelu Soline nalazio se zdenac s bočatom vodom za napajanje

stoke. Petar Šimunović (2004: 122) izdvaja i tumači sljedeće dijelove nase-lja: *Bōtiāk*¹ (< *bota* < *volta* ‘stari grobovi’), *Gōj* (< *gaj*) i *Rogōj* (predio nasu-prot *Goju*), *Lāteše bŕdo* (< *Lateša*²; bilježim i likove *Lātešo bŕdo* te *Lātešo*³ *bŕdo*), *Lūkà*, *Mahrīnac* (< *mahrinac* ‘trava’), *Mōli* i *Vēli ratàc*, *Sōlina*, *Stūog* i *Tōlija* (‘dolac kod naselja’). Njima valja pridodati i novije dijelove mjesta *Bračūta* (nazvan po homonimnome oronimu), *Bŕdarina* (: *brdo*), *Pŕdavica* i *Pūnta* (< *punta* ‘rt’) te ime za središnji dio mjesta *Pōrat*⁴ (< tal. *porto* ‘luka’). Pučišćima pripadaju i pastirski stanovi *Bračūta Oklādi* (< *Bračuta* ‘brdo u zapadnome dijelu K. o. Pučišća’ + *oklod* ‘oklad, ograda’), *Cŕni rōt*, *Krūška Stūpa*⁵, *Lūkà* (< *luka* ‘uvala’), *Mōlo* i *Vēlo Slātina* (< *slatina* ‘bočato vrelo’) te *Putvine* (< *putvo*⁶ ‘čep na bačvi’).

Otok je Brač (pa tako i Pučišća) povijesno-demografski te onomastičko-di-jalektološki⁷ iscrpno obrađen, a u radovima se koji razrađuju navedene teme mogu pronaći i ideje za novija istraživanja (dakako da su onomastičaru od naj-veće važnosti radovi Petra Šimunovića). Pučiške su matične knjige među naj-starijima koje se u kontinuitetu vode u čitavoj Hrvatskoj (od 1566.). Osim po-dataka o podrijetlu i imenima pojedinih rodova te njihovu raslojavanju, matič-ne knjige i povijesni radovi sadržavaju ujedno i podatke o obiteljskim nadim-cima koji su bili nužni pri identifikaciji pojedinaca. Obiteljski su nadimci, kao dopunsko sredstvo komunikacije, »nastali kad još prezimena nije bilo« (Šimu-nović 2009: 193), svojevrsni specifikum hrvatskih otoka koji dosad nije do-statno proučen, a s obzirom na činjenicu da su neki od njih u uporabi i više od četiri stoljeća, razvidno je da je riječ o prvorazrednim jezičnim spomenicima. Tema su ovoga rada pučiški obiteljski nadimci. Za njihovu obradbu bilo se po-trebno uputiti u pučiški prezimenski fond te u fond suvremenih osobnih nadi-maka jer su se osobni nadimci često prometali u obiteljske, a taj je proces i dan-as u tijeku.

¹ Dunja Brozović Rončević (1999: 2) navedeni hodonim dovodi u svezu s nazivom blatišta *batak* ‘blato, glib; podvodno mjesto; propao’ (< tur. *batak* ‘propao’).

² Petar Skok (2: 275) bilježi žensko osobno ime *Latinka*, a Konstantin Jireček (1962: 295) muško osobno ime *Latinčić*.

³ U toponimiji se očigledno ponegdje čuva kratko *a* koje se na srednjodalmatinskim otoci-ma uglavnom dulji.

⁴ Nekoć se *Porat* nazivao *Pijāca* (< tal. *piazza*; usp. Eterović 2002: 344).

⁵ Drugi je član ove toponimijske sintagme danas otpao, pa se ovaj napušteni pučiški zase-lak danas naziva isključivo *Krūška*.

⁶ Petar Šimunović (2006b: 482) bilježi pak apelativ *putva* ‘pluto’.

⁷ Zbog brojnih radova i monografija o bračkim govorima držim da nije potrebno iznositi opis pučiškoga mjesnog čakavskog govora koji pripada skupini čakavskih govora sa starim tro-naglasnim sustavom. U radu ću izdvojiti neke bitne značajke mjesnoga govora koje su se odrazi-le u fondu obiteljskih nadimaka.

2. Ukratko o pučiškim prezimenima

Od prvih upisa u matice do danas u Pučišćima u kontinuitetu žive Čikarelovići (od 1578.; danas Ciccarelli), Mladinići (od 1578.; dio je obitelji preuzeo prezime Mladineo), Martinići (od 1581.), nositelji prezimena Grego (od 1582.), Drpići (od 1583.), Eterovići (od 1586.; grana su obitelji Prodić koja se spominje od 1566.), Radojkovići⁸ (od 1574.), Kalinići (od 1588.), Kovačići (od 1616.) i Capkovići (od 1628.; ranije Liščević alias Barbirot). Razmjerno su nedavno u Pučišćima izumrle i stare obitelji Lukinović (spominju se od 1607.) i Baturić (spominju se od 1609.). U drugome su selidbenome valu za vrijeme i neposredno nakon Kandijskoga rata (1645. – 1669.) pristigli Marinovići (spominju se od 1647.), Mihaići (od 1655.), Kraljevići (od 1660.), Kačići (od 1669.), Vrandečići (od 1674.) i Mičeliji (od 1687.). U 18. st. pristižu Plastići (1701.), Galetovići (1705.), Rajčevići (1734.), Novakovići (1747.), Pivčevići (1778.), Radići i Orlandiniji (1795.) te Bauci (1799.).⁹ Zanimljivo je napomenuti da su nositelji najranije potvrđenih prezimena činili više od polovice pučiškoga stanovništva 2001.

U ovome odjeljku obrađujem 47 pučiških prezimena čiji su nositelji imali ili imaju obiteljske nadimke. Naglaske na prezimenima nisam bilježio stoga što je njihov izgovor, ponajprije pod utjecajem hrvatskoga standardnog jezika znatno izmijenjen (bilježimo tako izgovor *Frānić* ili *Mlādinić* umjesto očekivanih *Frānīć* ili *Mladīnić*, a na prezimenima tvorenima sufiksom *-ović/-ević* poopćen je noviji pomaknuti naglasak, primjerice *Etĕrović* ili *Galĭnović*). Od toga je 30 (63,83%) prezimena motivirano osobnim imenom. Ukupno je 14 prezimena motivirano kršćanskim imenima. Od toga je najviše (tri) prezimena motivirano kršćanskim imenom *Mihovil*: *Mihačić* (< *Mihač* < *Miho* < *Mihovil*), *Mihaić* (< *Mihaj* ‘Mihalj’ < *Miho* < *Mihovil*) i *Mimica* (< *Mime* < *Mihovil*). Jezično je veoma zanimljivo prezime *Vrandečić* koje najvjerojatnije potječe od osobnoga imena *Vrandeka* < *Vrane* ‘Frane’ (Šimunović 2006a: 222). Ostala su prezimena motivirana kršćanskim imenima *Fabijānović* (< *Fabijan*), *Franić* (< *Frane*), *Ivelić*¹⁰ (< *Ivela* < *Ive* < *Ivan*), *Lukinović* (< *Luka*), *Mandalinić* (< *Mandalina* ‘Magdalena’), *Marinović* (< *Marin*), *Martinić* (< *Martin*), *Nižetić* (< *Nižb* < *Nikola*) i *Petrović* (< *Petar*). Talijanskom je inačicom kršćanskog imena *Mihovil* motivirano prezime *Mičeli*¹¹ (< tal. *Michiele*). Hrvatskim je narodnim ime-

⁸ Obitelj se polovicom 17. st. preselila u Škrip (gdje se u maticama spominju od 1668.; Jutronić 1950: 125) da bi se jedna obitelj iz Škripa (ženidbom) vratila u Pučišća u 20. st.

⁹ Podatke navodim prema Jutronić 1950: 162–172.

¹⁰ Zabilježen je i talijanizirani lik *Ivelio*.

¹¹ U maticama su zabilježeni i kao dvorječno prezime *Mičeli Tomić*.

nima motivirano 11 prezimena. Od toga su tri prezimena motivirana različitim inačicama imena *Radomir/Radoslav*: *Radić* (< *Rade* < *Radomir/Radoslav*), *Radojković* (< *Radojko* < *Rade* < *Radomir/Radoslav*) i *Rajčević* (< *Rajica* < *Rajo* < *Rade* < *Radomir/Radoslav*). Prezimena *Mladineo* i *Mladinić* motivirana su osobnim imenom motiviranim pridjevom *mlad*¹². Prezime *Mladineo* potalijančeni je lik prezimena *Mladinić* koje se u maticama bilježi i kao *Mladinović*¹³ (Jutronić 1950: 166). Ostala su prezimena potekla od narodnih imena *Bokanić* (< *Bokan* < *Boko* < *Božidar*), *Dobronić* (< *Dobronja* < *Dobre*), *Galetović* (< *Galeta* < *Gale*), *Galinović* (< *Galin*¹⁴ < *Gale*), *Novaković* (< *Novak*) i *Prodić* (< *Prodo* < *Prodan*). Inojezičnim su nekršćanskim romanskim imenima motivirana tri prezimena: *Eterović* (< tal. *Ettore*¹⁵ ‘Hektor’), *Orlandini*¹⁶ (< *Orlando*) i *Vrsalović* (usp. lat. *Ursus*). Za prezimena *Tomašević* (< *Tomaš*) i *Tomičić* (< *Tomica*) teško je pouzdano utvrditi potječu li od kršćanskoga imena *Toma* ili narodnoga *Tomislav*. Podjednaka zastupljenost prezimena nastalih prema narodnim i kršćanskim imenima pokazuje da se slavenski sloj osobnih imena nakon provođenja odredaba Tridentskoga sabora (1545. – 1563.) u velikoj mjeri ušćuvao u drugim antroponimijskim kategorijama. U ostalim hrvatskim krajevima prezimena motivirana kršćanskim imenima uvjerljivo pretežu. Tako je, primjerice, u Rami ili u zapadnome dijelu Neretvanske krajine broj prezimena motiviranih kršćanskim imenom gotovo dvostruko veći negoli onih motiviranih narodnim imenom, a u sjevernim je hrvatskim krajevima (primjerice Međimurju) taj omjer još izraženiji u korist prezimena motiviranih kršćanskim imenima. Omjer je prezimena motiviranih narodnim i kršćanskim imenima na Braču sličan na povijesnom području Trebinjsko-mrkanske biskupije, no istovjetni su omjeri posljedica različitih procesa. Na povijesnome se području Trebinjsko-mrkanske biskupije (od Neretve do jugoistočne bosanskohercegovačko-crnogorske granice) odredbe Tridentskoga sabora (1545. – 1563.), zbog osobi-

¹² U Dečanskoj hrisovulji tako bilježimo osobno ime *Mladěnb* (Grković 1983: 191).

¹³ Valja napomenuti da su mnogi stariji brački rodovi nosili talijanizirana prezimena, primjerice *Prodići* (< *Prodan*) su nosili prezime *Prodi*, a današnji nositelji prezimena *Guerieri* nekoć su bili zabilježeni kao *Bojkovići* i *Vojkovići*.

¹⁴ Osobna imena *Galeta* i *Galin* zaštitnička su imena tvorena od pridjeva *gal* ‘crn’ (bilježi ih Šimundić 1979: 105). Kako je riječ o veoma rano potvrđenim prezimenima, prezimena su *Galetović* i *Galinović* najvjerojatnije nastala prema osobnim imenima koja sadržavaju pridjev *gal*. Ipak, ne treba posve odbaciti ni mogućnost da su nadimačkoga postanja, odnosno da bi se mogli povezati s nazivom za crnu kokoš *galina* ili sa zoonimom *Galin* ‘ime za crnoga konja’ (Brozović Rončević–Čilaš Šimpraga 2008: 48) koji su tvoreni od istoga pridjeva.

¹⁵ Eterovići su, kako bilježi Andrija Ciccarelli, potomci gospodina Ettorea, nezakonitoga sina obitelji Prodić (Eterović 2002: 366).

¹⁶ Orlandiniji su ujedno i jedna od rijetkih obitelji koja se na Brač uistinu doselila iz Italije. Kao klesarski majstori doselili su se koncem 18. st. iz Murana i Brescie (Jutronić 1950: 166).

ta položaja navedene biskupije na razmeđu katolicizma, pravoslavlja i islama, nisu tako snažno provodile, narodna su se osobna imena nadijevala češće od kršćanskih sve do konca 17. st., a matične se knjige u istočnoj Hercegovini vode tek od 18. st. (usp. Vidović 2009a: 203). S druge strane, o prezimenima kao stalnoj, nasljednoj i nepromjenjivoj kategoriji na Braču možemo govoriti barem od 16. st., kad narodna imena već polako uzmiču, zbog provođenja odredaba Tridentskoga sabora, pred narodnima, ali se okamenjuju u zarana potvrđenim prezimenima.

Nadimačkoga je postanja ukupno 11 (23,41%) prezimena *Alaburić* (< *halabura*¹⁷ ‘nagla, sangvinička osoba’, Šimunović 2006b: 168; *halaburast* ‘nepromišljen, brzoplet’, Oštarić 2005: 144), *Baturić* (< *baturast* ‘omalen i odeblji’; *batura* ‘zrno gožđa’; ARj 1: 210), *Bauk* (< *bauk* ‘sablast’), *Capković* (< vlaš. *čap* ‘bik’; Šimunović 2006a: 133), *Ciccareli*¹⁸ (< *Čikarelović* < *čikara*¹⁹ ‘šalica’), *Drpić* (: *drpiti*), *Kačić* (: *kača* ‘zmija’), *Kalinić* (< *kalina* ‘zimolez, *Ligustrum vulgare*’), *Pivčević* (< *pivac* ‘pijetao’) i *Plastić* (< *plast*). Prezime *Štambuk*²⁰ inojezičnoga je postanja te se može povezati s njemačkim apelativom *Stambuch* ‘rodoslovnik’. Zanimanjima su i titulama prvotnih nositelja motivirana 4 (8,51%) prezimena: *Kaštelan* (< *kaštelan* ‘upravitelj tvrđave’), *Kovačić* (< *kovač*), *Kraljević* (< *kralj*) i *Srdarević* (< *serdar* ‘glavar’ < tur. *serdar*).

Podrijetlo prvotnih nositelja odaju 2 (2,26%) prezimena: *Grego* i *Puljizić*. U pučiškim su maticama uz lik *Grego* zabilježeni i likovi *Grecus* i *Greci* te je obitelj navodno podrijetlom iz Grčke, odakle su u klesarska središta (poput Brača, Korčule, Dubrovnika i Popova) dolazili grčki klesari (Jutronić 1950: 142). Prezime se *Puljizić* izvodi od etnika *Puljiz* ‘stanovnik Apulije’ kojim se često označivalo i osobu nižega rasta.

¹⁷ Usp. i pridjev *halaburast* ‘nepromišljen, brzoplet’ koji u Kolanu na Pagu bilježi Oštarić (2005: 144).

¹⁸ Po bilješkama Andrije Ciccarellija starije je prezime obitelji Kukretić čiji su istaknuti članovi bili visoki dužnosnici na dvoru bosanskoga kralja Stjepana Dabiše i Stjepana Tomaševića (usp. i Eterović 2002: 318–319). Navedene podatke treba uzeti s velikom rezervom zbog Ciccarellijeva ustrajavanja na obrani plemićkih povlastica te divljenja romanskoj kulturi. Stoga i ne treba čuditi što podrijetlo bračkih plemića vezuje uz romanske izbjeglice iz Salone i Epetiona, a vlastito podrijetlo uz Neretvansku krajinu u kojoj se nalazio antički grad Narona.

¹⁹ Apelativ *čikara* izvodi se od mlet. *cicára* (Skok 1: 358). Vjerojatno je lik s *č* pisarska pogreška.

²⁰ *Štambuci* su se, kako sam doznao od ispitanika, kao doseljenici iz Praga smatrali koljevičima, pripadnicima građanske obitelji s rodoslovljem te im je podrugljivi nadimak (današnje prezime) nadjenut zbog stalnoga isticanja njihova građanskog podrijetla. Jutronić (1950: 195) bilježi i izvorno prezime današnjih *Štambuka* navodeći da se oko 1710. u Selca doselio *mistro Antonio Standelpergher detto Stambucco quodam Andrea del Stato di Boemia dalla Città di Praga*.

3. Obiteljski nadimci²¹

Obiteljski se nadimci u pučiškim maticama navode od konca 16. st., a velik ih je dio popisao i Petar Šimunović (2006b). Od popisa pučiških porodica iz 1795. (usp. Jutronić 1950: 159–162) do danas uočuju su se obiteljski nadimci *Faraunić*, *Palušić*, *Sorić* i *Škiembe* (obiteljski nadimci Eterovića), *Brkuj*, *Jierčić*, *Meštr(e)ante*, *Pierme* i *Priević* (obiteljski nadimci Martinića), *Meštričević* (obiteljski nadimak Capkovića), *Puzle* (obiteljski nadimci Drpića), *Bumba* (obiteljski nadimak Kačića) te *Višanin* (obiteljski Galetovića). U popis sam obrađenih pučiških obiteljskih nadimaka uvrstio i obiteljske nadimke nekih izumrlih rodova kako bi se dobio potpuniji uvid u tvorbenu-motivacijske obrasce nastanka obiteljskih nadimaka. Kadšto je gotovo nemoguće postaviti granicu između osobnih i obiteljskih nadimaka, zbog toga što se prelazak pojedinih nadimaka iz kategorije osobnih u obiteljske svakodnevno događa te zbog čestih promjena obiteljskih nadimaka koje su posljedica mnogobrojnosti pojedinih (poglavito mnogobrojnih) rodova, a uz službene obiteljske nadimke koji se navode u župnim maticama (kao što su *Sorić* ili *Slače*) supostoje neslužbeni osobni nadimci koji su već prerasli ili su na putu da prerastu u obiteljske (primjerice *Bato*, *Martin*, *Zamarija*, pa i *Sreško* za *Soriće*, a *Pići* za *Slačetove* koji su potekli od obitelji *Martinić Jerčić*). Kako su obiteljski nadimci bili u službenoj uporabi samo na mjesnoj razini, njihovo je zapisivanje raznoliko. Kadšto ih se bilježi prema izvornome liku (npr. *Biene*²², *Gobre*, *Luongo*, *Meštronte*²³),

²¹ Na podacima zahvaljujem mnogim ispitanicima, ponajprije don Petru Eteroviću, velikome zaljubljeniku, kroničaru i vrsnome poznavatelju pučiške prošlosti i sadašnjosti, Katici Vido-
vić (rođ. Eterović Maćuka), s kojom sam sve navedene podatke više puta provjerio, i Franki Dr-
pić Mohi, koja me je nesvjesno potaknula na ovaj rad, potom Mariju Bauku Deliji, Jelki Diklan
(rođ. Eterović Maćuka), Selmi i Vinku Dobronić Škaraboje, Deanu Eteroviću Kavu, pok. Placidi
Eterović Maćuka, Juri, Mariju, Srećku, Stjepanu i Roku Eterović Sorić, Đuri i Ivi Franiću, Dra-
ženu i Sanji Galetović Bulat, Danijelu i Luki Capkoviću, Marku, Davoru, Vinku i Tončiju Špacalu,
Stjepku Galinoviću Kovoču, Asji Grego, Vladimiru Kaštelanu, Silvi Marinović Surliton, Ivi-
ci, Šimi, Josipu, Fani i Zoranu Martiniću Ciezaru, Ivi Martiniću Đevu, Slavenu, Velimiru i Vin-
ku Martiniću Meštronti, Kati i pok. Mati Martinić Milić, Ivanu i Rinu Martiniću Prieviću, Peri i
Zdravku Martiniću Slače, Ivi Martiniću Štambaku, pok. Paulu Mimici, Tončiju Mladiniću Sielki,
Frani Mladineu, Milanu Orlandiniju Aneštru, Ivi Plastiću, Ognjenu Puljku, Toniju Radiću Limi,
Nikši i Stipi Radiću Prčiću, Tončiju Radiću Šali, Josipu i Pauli Radojković Đafer, Dominiku Raj-
čeviću Muji, Davoru, Marku i Tončiju Šali Jadranu, Jošku i Zdenku Vrandečić Šilo te mnogim
drugima koji su sudjelovali u stvaranju ovoga rada. Na koncu zahvaljujem i akademiku Petru Ši-
munoviću na svesrdnoj pomoći i ohrabrenju u pisanju ovoga rada.

²² Vokali su se *ē* i *ō* u mjesnome govoru odrazili kao dvoglasni *ie* i *o* (usp. Šimunović 2004: 158–161).

²³ Kratko *a* produljilo se u mjesnim govorima na srednjodalmatinskim otocima u *ā* (opširni-
je o toj pojavi vidi u Kurtović–Vidović 2005.). U većini se starijih ali i suvremenih članaka nave-
dena pojava naziva kanovačkim duljenjem po mjestu Kanovcima u Srbiji iako je već Mate Hra-

a kadšto ih se nastoji prilagoditi standardnojezičnomu izgovoru (npr. *Bene, Gabre, Longo, Meštrante*).

3.1. Obiteljski nadimci od osobnih imena i drugih obiteljskih nadimaka²⁴:

3.1.1. obiteljski nadimci od hrvatskih narodnih imena:

3.1.1.1. obiteljski nadimci od hrvatskih narodnih imena nastali transonimizacijom: *Bòban* (< *Bob-* [< *Slobodan*] + *-an*), *Bolčìn*²⁵ (< *Bolka* [< *Bolčìn* < *Bole* < *Boleslav*] + *-in*), *Bùdin*²⁶ (< *Bud-* [< *Budimir*] + *-in*), *Būožè* (usp. *Bože* < *Božidar*), *Dragôn* (usp. *Dragan*), *Drūška* (< *Drug-*²⁷), *G(a)rdôn*²⁸ (usp. *Grdan*), *Júbo* (< *Jubo* < *Ljubomir*), *Ràdoš* (*Rad-* [< *Radimir/Radoslav*] + *-oš*), *Ràus* (usp. *Raos* < *Rahoslav*), *Ròjen* (usp. *Rođen*), *Slàvo* (< *Slaven*), *Stànè* (< *Stane* < *Stanislav*), *Vùk*

ste (1957: 70), najtemeljitiji istraživač *kanovačkoga naglasaka*, ustvrdio: »Kako se vidi, mnogo je veći broj mjesta s kanovačkim akcentom u Hrvatskoj nego u Srbiji.« Navedeni naziv zbnunjuje i kadšto se zloupotrebljava iako je posve razvidno da je periferno seoce u Srbiji teško moglo jezično utjecati na čitavo dalmatinsko priobalje od kvarnerskih otoka do južne Dalmacije. Kako sličnu pojavu Mate Kapović (doduše, ondje se " rijetko stapa u " za razliku od kajkavskoga gdje je to česta pojava; Kapović 2008: 9–10) bilježi i u Posavini (gdje su doticaju govornici staroštokavskih i novoštokavskih govora), očigledno je riječ o izoglosi koja se razvila neovisno na više mjesta, što uostalom i nije rijetka pojava (tako otpadanje dočetnih vokala *-d* i *-t* iz završnih konsonantskih skupina *-št* i *-žd* bilježimo i na dubrovačkome području i na Kosovu, a navedenu pojavu nitko ne naziva, primjerice, dubrovačkim otpadanjem dočetnoga konsonanta; nadalje, 2. 1. imperativa glagola *metnuti mēti* 'metni' bilježimo u Metkoviću, središnjoj Slavoniji i na Kosovu, pa tu pojavu nitko ne naziva metkovskim imperativom). Zbog svega navedenoga i činjenice da primjere tzv. kanovačkoga duljenja nalazimo na kontaktu dijalekata sa starijim naglasnim sustavom s novoštokavskim dijalektima, predlažem naziv kontaktno duljenje kako bi se izbjegle moguće zlouporabe i uputilo na podatak da je riječ o duljenju koje se pojavljuje na kontaktu staroga i novoga naglasnog sustava.

²⁴ Osobna su imena i danas veoma čest izvor osobnih nadimaka, kako muških (najčešće po očevu imenu, npr., *Àndelo, Čèdo, Dūnav, Mātan, Pāškò, Srèško*, a navedeni su tvorbeni obrazac primili čak i potomci albanskih doseljenika od kojih jedan nosi osobni nadimak *Sèlim*); znatno rjeđe po majčinu imenu (dvorječni su i sastoje se od nositeljeva osobnoga imena i osobnoga imena nositeljeve majke, primjerice *Tūōni Fīle, Tūōni Māja*, a iznimno rijetko i u svrhu poruge po sestriinu imenu – *Mēra*), tako i ženskih (najčešće po majčinu imenu, npr. *Sèlma* ili *Spāsenka*).

²⁵ Osobno ime *Bolčìn* (< *Boljeslav*) bilježi Maretić (1886: 143).

²⁶ Ne treba posve odbaciti ni mogućnost da je obiteljski nadimak motiviran glagolom *buditi* 'gledati ispod sebe'. Nadimak *Būda* bilježimo u suvremenome fondu pučiških osobnih nadimaka te se uistinu izvodi od navedenoga glagola.

²⁷ Navedenom su antroponimnom osnovom motivirana osobna imena kao što su *Drug, Druguj, Druško, Družā, Družba, Družehna, Družilo, Družilović, Družoje* itd. (usp. Grković 1983: 178).

²⁸ Vokalno se *r* u općem leksiku nikad ne izgovara s popratnim vokalom, no u antroponimiji se ipak kadšto izgovara u obiteljskim nadimcima *Gardôn* i *Karmejôn* (izgovor bilježim čak i u mlađih ispitanika!).

3.1.1.2. obiteljski nadimci od hrvatskih narodnih imena nastali sufiksacijom: *Jefinić* (*Jelina* [usp. *Jelena*] + *-ić*), *Milić* (*Mile* [< *Miloslav*] + *-ić*)

3.1.1.3. obiteljski nadimci od kršćanskih imena nastalih transonimizacijom: *Anton*, *Biēnē* (usp. *Bene* < *Benedikt*), *Cankentīn* (< *Canket-* [< *Zane* ‘Ivan’] + *-in*), *Čiveta* (< *Čivo* [< *Ivan*] + *-eta*), *Đāni* (< tal. *Gianni*), *Felicio* (< tal. *Felizio*), *Gōbrē* (< *Gobre* ‘Gabre’ < *Gabrijel*), *Grgūr*, *Ivānac* (< *Ivanac* < *Ive* < *Ivan*), *Jāndra* (< *Jandra* < *Jandre* ‘Andrija’), *Jōnko*²⁹ (< *Jonko* ‘Janko’), *Jūrāc* (< *Jurac* < *Jure* < *Juraj*), *Karlīn* (< *Karl-* [< *Karlo*] + *-in*), *Kēko* (hip. osobnog imena Frane), *Klimiēntovi* (< *Klimentovi* ‘potomci Klimenta’), *Kōjko* (< *Kojko* < *Kojo* < *Konstantin*), *Kōšta* (< *Košta* < *Kostantin*), *Krīsē* (< *Krise* < *Krsto/Kristofor*), *Marcelīn* (< *Marcelin* < *Marcel*), *Mārtin*, *Petrīmāc* (< *Petrimac* < *Petrim*³⁰ < *Petar*), *Pīpo* (hip. od *Stipe*), *Pōvini* (usp. *Pavini* ‘potomci Pave’), *Rōko*, *Sābē* (< *Sabe* < *Sebastijan*), *Šāla* (< *Šala* < *Šalamun*), *Tōmas* (< *Tomas* < *Toma*), *Tōmini* (< *Tomini* ‘potomci Tome’), *Trīfē* (< *Trife* < *Trifun*), *Ursīn* (< *Urs-* [< *Urso*³¹] + *-in*), *Ventūro* (usp. *Bonaventura*)

3.1.1.4. obiteljski nadimci od kršćanskih imena nastalih sufiksacijom: *Andrijević* (*Andrija* + *-evič*), *Antić* (*Ante* + *-ić*), *Frāničić* (*Franac* [< *Franco*] + *-ić*), *Jērčić* (*Jerko* [< *Jere* < *Jerolim*] + *-ić*), *Lūkrić* (< *Lukre* < *Lukrecija*), *Palūščić* (< *Paluško* [< *Pale* < *Pavao*] + *-ić*)

3.1.1.5. obiteljski nadimci od muslimanskih imena nastalih transonimizacijom: *Đāfer*³² (usp. *Džafer*), *Mūjē* (< *Muj-* [< *Muhamed*] + *-e*)

3.1.1.6. obiteljski nadimci od inojezičnih nekršćanskih i nemuslimanskih imena nastalih transonimizacijom: *Fūrio*

3.1.1.7. obiteljski nadimci od hibridnih imena nastalih transonimizacijom: *Derōda* (< *de Rado*), *Kalajūrē* (< *Kalajure* ‘lijepi Jure’ < grč. *kalós* + *Jure*), *Meštrōntē* (< *meštar* + *Ante*), *Zamarīja*³³ (< *Zamari* < *Giovanni* + *Marija*), *Zampjēro* (usp. *Zanpero* ‘Ivan Petar’), *Žarmīkō* (< *Žarmiko* ‘šjor Miko’)

²⁹ U Nerežišćima bilježimo u Eterovića, doseljenih iz Donjega Humca, a podrijetlom iz Pučišća, nadimak *Janković* (Jutronić 1950: 31) te je stoga obiteljski nadimak *Jonko* sigurno potekao od osobnoga imena *Janko* (< *Jan*), a ne od moguće izvedenice tal. osobnoga imena *Gianni* (npr. *Janko*; usp. *Đanko*).

³⁰ Sufiks *-im* Tomo Maretić (1886: 115) drži inojezičnim i nejasna postanja, no držim da je lik mogao nastati i zbog razjednačivanja antroponimnoga sufiksa *-in* od homonimnoga pridjevskoga sufiksa.

³¹ Sveti Urso bio je rimski vojnik kojemu je 286. odrubljena glava jer je odbio prinijeti žrtve poganskim bogovima.

³² U obiteljskom nadimku *Dafer* bilježimo slivenik *đ* koji je na Braču posuđen iz susjednih štokavskih govora te se izgovara umekšano (kao /d’/).

³³ Konstantin Jireček (1962: 355) bilježi osobno ime *Zamari* 1044. u Dubrovniku. Prezime pak *Džamarija/Zamarija* u Popovu pučka etimologija vezuje uz apelativ *džamarija* ‘osoba koja izrađuje prozore’.

3.1.1.8. obiteljski nadimci nastali sufiksacijom od drugih obiteljskih nadimaka: *Faraunčić* (*Faraun* + *-ić*)

Na temelju obiteljskih nadimaka nastalih od osobnih imena i drugih obiteljskih nadimaka (kojih je ukupno 63) možemo djelomično rekonstruirati i pučiški fond osobnih imena. Za razliku od prezimenskoga fonda gdje je omjer prezimena motiviranih hrvatskim narodnim imenima i kršćanskim imenima približno 1 : 1, obiteljskih je nadimaka motiviranih narodnim imenima čak tri puta manje nego obiteljskih nadimaka motiviranih kršćanskim imenima. Od hrvatskih nadimaka motiviranih hrvatskim narodnim imenima ističem nadimke *Bolka*, *Druška*, *G(a)rdon* (riječ je o zaštitničkom imenu koje je služilo za zaštitu od uroka), *Raos* i *Rojen*. Osim uobičajenih temeljnih kršćanskih imena (kao što su *Andrija*, *Anton*, *Grgur*, *Martin* ili *Toma*), u fondu su osobnih imena usčuvani i stariji likovi kršćanskih imena (npr. *Jandra*), pokraćena kršćanska imena (*Ante*, *Biene*, *Gobre*, *Košta*, *Krise*, *Pove*, *Sabe*, *Šala*, *Trife*), izvedena kršćanska imena (*Franac*, *Jerko*, *Jurac*, *Karlin*, *Ursin*) od kojih su neka danas gotovo neprozirna (npr. *Kojko*, *Paluško*, *Petrimac*, *Venturo*), hipokoristična (*Keko*, *Pipo*) i podrugljiva imena motivirana zapisom u maticama (*Žarmiko* < šr. *Miko*), novija kršćanska imena usvojena talijanskim posredstvom (npr. *Felicio*), a rijetko su potvrđeni i odrazi ženskih kršćanskih imena (*Lukre*). Zabilježeni su i različiti odrazi svetačkoga imena *Ivan*: lik *Ivanac* izveden od temeljnoga hrvatskog lika *Ivan*, lik *Jonko* izveden od antroponimne osnove *Jan-* (< lat. *Johannes*), lik *Zane* za koji je teško ustvrditi je li odraz dalmatskoga ili mletačkoga romanskoga sloja te lik *Čiveta* izveden prema liku *Čivo* zabilježenom dosada samo u Neretvanskoj dolini, Donjoj Hercegovini i na dubrovačkome području (usp. Vidović 2009b: 357). Nekršćanskim je osobnim imenom koje pripada zapadnoeuropskoj uljudbi motiviran obiteljski nadimak *Furio*. Dva su obiteljska nadimka motivirana muslimanskim imenom. Obiteljski je nadimak *Đafer*³⁴ nastao prema liku iz početnice za opismenjivanje jer je nositelj osobnoga nadimka *Đafer* bio dobar čitač. U nadimku se odrazio glas *đ* koji je u pučiški govor ušao pod utjecajem hrvatskoga standardnoga jezika, ali se izgovara umekšano (kao *d'*). Nadimak je *Muje* znatno stariji. U pučiškim maticama 1795. bilježimo lik *Mujo*, a 1799. *Muje*. Kako su Rajčevići (koji nose navedeni obiteljski nadimak) doseljenici s područja koje je za vrijeme njihova preseljenja bilo pod osmanlijskom vlašću³⁵, pridjeven im je nadimak motiviran prepoznatljivim musliman-

³⁴ Likom je iz stripa motiviran skupni nadimak četvorice braće iz obitelji Martinić Priević – *Dàltoni*. U fondu osobnih nadimaka nahodimo i nadimak *Šiljo* nastao transonimizacijom prema imenu lika iz Disneyeva crtanog filma *Micky Mouse*.

³⁵ Obitelj drži da je rodom iz Crne Gore, ali povijesni podatci i usmena predaja upućuju na to da su Rajčevići rodom iz Hutova (iz dijela sela koje se naziva *Donje selo* ili *Trnova rupa*) u kojemu postoji predaja da se dio nositelja toga prezimena preselio na Brač.

skim imenom. Transninizacijom od posvojnoga pridjeva nastali su nadimci *Klimientovi*, *Povini* i *Tomini* zabilježeni samo u množinskome liku. Odrazi su složenih obiteljskih nadimaka raznorodni. Obiteljski nadimak tvoren je od grčkoga pridjeva *kalós*, obiteljski nadimak *Deroda* nastao je od romanskoga pridjelog *de* i narodnoga imena *Rade*, dok prvi član složenoga obiteljskog nadimka *Meštronte* sadržava naziv zanimanja (*meštar*). U uščuvanim su se obiteljskim nadimcima uščuvali brojni sufixi za tvorbu osobnih imena: *-ac*, *-an*, *-as*, *-eta*, *-ić*, *-im*, *-in*, *-ko*, *-oš* i *-uško*.

3.2. obiteljski nadimci uvjetovani vanjštinom te tjelesnim manama i nedostacima prvotnih nositelja

3.2.1. obiteljski nadimci uvjetovani vanjštinom prvotnih nositelja nastali transninizacijom: *Bèlo* (< *belo* ‘ljepotan’ < tal. *bello* ‘lijep’), *Bilè* (< *bile* ‘plavokosa/sjedokosa osoba’), *Bilūš* (< *biluš* ‘plavokosa osoba’), *Crnàc* (< *crnac* ‘tamnoputa osoba’), *Crni* (< *crni* ‘tamnoputa i tamnokosa osoba’), *Delija* (< *delija* ‘junak, krštan čovjek’ < tur. *deli* ‘jak, silovit’), *Dugonja* (< *dugonja* ‘visoka osoba’), *Gōlè* (usp. *gal* ‘crn’), *Hržić* (< *hrga* ‘krupan čovjek’ + *-ić*), *Lūōngo* (< *longo* ‘visoka osoba’ < usp. lat. *longus* ‘dugačak’), *Pikolo* (< *pikolo* ‘niska osoba’ < tal. *piccolo* ‘malen’), *Ròso* (< *roso* ‘rumena osoba’ < tal. *rosso* ‘crven, rumen’), *Rūnjè* (< *runje* ‘runjava osoba’)

3.2.2. obiteljski nadimci uvjetovani tjelesnim manama i nedostacima

3.2.2.1. obiteljski nadimci uvjetovani tjelesnim manama i nedostacima nastali transninizacijom: *Būliga* (< *buliga*³⁶ ‘osoba koja nespretno hoda’), *Cōto* (< *coto* ‘šepavac’ < mlet. *zoto*), *Goràc* (< *žgorac*³⁷ ‘čvoruga’), *Kiēlè* (< *kiele*³⁸ ‘osoba koja se gega’) *K(a)rmejōn* (< *krmejōn* ‘krmeljava osoba’), *Lūōjè* (< *loje* ‘pretila i proždrljiva osoba’), *Pelāčo* (< *pelačo* ‘plješivac, čelavac’ < mlet. *pelà* ‘ćela’), *Pēleša* (< *peleša* ‘čupavac’), *Pihula* (< *pihula* ‘osoba koja teško diše’), *Pūzlè* (< *puzle*³⁹ ‘plješivac, čelavac’), *Surlitōn* (< *surliton* ‘nosonja’ < *surla*), *Škiēmbè* (< *škembe* ‘trbonja’ < alb. *shkembë*), *Trusālo* (< *trusalo* ‘osoba koja se trese’)

³⁶ Glagol *buligat* ‘nespretno hodati’ bilježi i Šimunović (2006b: 67). Vojmir Vinja (1: 85) izvodi navedeni glagol od tršćanskoga *buligar*.

³⁷ Prvotno je nadimak glasio *Žgoràc*.

³⁸ Glagol *keljat se* ‘gegati se’ bilježimo u Kolanu (Oštarić 2005: 181). U Pučišćima bilježimo i osobni nadimak *Fūlè* slične motivacije koji se izvodi od glagola *fulati se* ‘vući se’ (ARJ 3: 77).

³⁹ Usp. apelativ *puzlac* ‘plješivac’ koji bilježi Skok (3: 84).

3.2.2.2. obiteljski nadimci uvjetovani tjelesnim manama i nedostacima nastali sufiksacijom: *Sahîć* (< *saho* ‘koji se suši od bolesti’ [< *sahnuti*] + *-ić*), *Sõrić* (< *sordo*⁴⁰ ‘glušač’ [< tal. *sordo*] + *-ić*), *Topičić* (< *topica* ‘hroma osoba’ [usp. tur. *tapal* ‘hrom’] + *-ić*), *Višilo* (< *visilo* ‘osoba loša držanja’)

U ovu se skupinu ubraja 31 obiteljski nadimak. Iako su obiteljski nadimci iz ove skupine u najvećoj mjeri hrvatskoga podrijetla, utjecaj je drugih jezičnih sustava (poglavito talijanskoga) izražen te kadšto supostoje hrvatski i talijanski ekvivalenti (*Dugonja* i *Luongo*; *Pelaćo* i *Puzle*) i antroponimijski pleonazmi (npr. *Sorić Gluho*). Velik je udio nadimaka motiviranih načinom hoda i prtilošću prvotnih nositelja.

3.3. obiteljski nadimci uvjetovani duhovnim i govornim osobinama te navadama njihovih nositelja

3.3.1. obiteljski nadimci uvjetovani neutralnim značajkama njihovih nositelja: *Balarîn* (< *balarin*⁴¹ ‘spretna, okretna osoba’), *Diëvè* (usp. *devot* ‘pobožan’), *Lîzor* (< *lizor*⁴² ‘lukavac’), *Šwõšë*⁴³ (< *šošav* ‘lukav i okretan’)

3.3.2. obiteljski nadimci uvjetovani nekonvencionalnim ponašanjem njihovih nositelja

3.3.2.1. obiteljski nadimci uvjetovani nekonvencionalnim ponašanjem njihovih nositelja nastali transonimizacijom: *BabÛs* (< *babus* ‘budala’ < tal. *babubuasso* ‘budalast’), *Bačulîn* (< *bačulin*⁴⁴ ‘neuredna osoba’), *Bakalëra* (< *bakalera* ‘mudrijaš’ < tal. *baccelliere*), *Baliĵa*⁴⁵ (< *balija* ‘osoba koja mnogo govori’ < *balit* ‘baljezgati’), *Bõta* (< *bota*⁴⁶ ‘uznositost, nadmenost’), *BÛjè* (< *buje* ‘bučna osoba’), *Grikula* (*grikula* ‘seljak’; usp. tal. *agricola*), *Hõjè* (< *haje* ‘brižna osoba’ < *hajati*), *Karnevõl* (< *krneval* ‘osoba koja je predmet sprdnje’), *LÛštrè* (< *luštre*⁴⁷ ‘dotjerana osoba’), *Mamõjè* (< *mamaje*⁴⁸ ‘osoba koja se lako razbjესni’), *MÛsè* (< *muse* ‘namrgođena osoba’), *Nèpost* (< *nepost*⁴⁹ ‘osoba koja se

⁴⁰ Jutronić (1950: 51) u Dračevici bilježi nadimak Eterovića *Sorić Gluho*. Inače je i u nekoliko posljednjih naraštaja *Sorića gluhoća* veoma česta.

⁴¹ Usp. apelativ *balarin* ‘vrstan plesač’ (Šimunović 2006b: 58).

⁴² Usp. apelativ *lizdra* ‘lukavica, žena koja laže i maže’ koji Skok (2: 311) bilježi na Braču.

⁴³ Usp. obiteljski nadimak *Šoše* koji nosi obitelj Glavinić u Vidonjama (Vidović 2005: 172).

⁴⁴ Usp. apelativ *bačo* ‘zanemarljivo, neuredno čeljade’ (Šimunović 2006b: 57).

⁴⁵ Nadimak je nastao u 20. st. te ga stoga ne vezujem za podrugljivo ime za muslimana *Baliĵa*.

⁴⁶ Vinja (1: 62) isti apelativ nahodi i na Visu te ga povezuje s mletačkim *bõta* ‘oholost’.

⁴⁷ Usp. glagol *luštrat se* ‘temeljito se urediti/uređivati’ (Šimunović 2006b: 274).

⁴⁸ Usp. apelativ *mama* ‘bjesnoća, pomama’.

⁴⁹ Usp. pridjev *nepostan* ‘koji nije natašte’ (ARj 8: 7).

ne pridržava posta'), *Pišē* (< *piše* 'osoba koja često mokri'), *Pūšilo* (< *pušilo* 'osoba koja se lako zamori, zapuše'), *Rašūđolo* (usp. tal. *iroso* 'rasrdljiv'), *Riērē* (< *rere* 'brbljavac'), *Sūpa* (< *supa*⁵⁰ 'proždrljivac'), *Šārē* (< *šare* 'nepredvidiva, nepouzdana osoba'), *Ščūper* (< *ščuper* 'neradnik' < *ščuper*⁵¹ 'obustava rada' < tal. *sciopero*), *Škica* (< *škica*⁵² 'neuredna, nemarna osoba'), *Škr̕gut* (< *škr̕gut* 'škripa zuba'), *Škr̕gutālo* (< *škr̕gutato* 'osoba koja škripi zubima'), *Šđoto* (tal. *sotto*⁵³ 'ispod'), *Tāfra* (usp. *tafra* 'napad riječima' < tur. *tafra*), *Trōnj* (usp. *tranjav* 'poderan'), *Tūmbrija* (< *tumbrija*⁵⁴ 'glupan'), *Turlā* (usp. *turlule* 'glupan'), *Tūta* (< *tuto-muto* 'šutljivac')

3.3.2.2. dvočlani obiteljski nadimci uvjetovani nekonvencionalnim ponašanjem njihovih nositelja: *Bolodruōbāc* (< *bolodrobac* 'osoba koju boli trbuh'), *Prđibobīca*, *Prūžirep*, *Sāmohod*

3.3.2.3. obiteljski nadimci uvjetovani nekonvencionalnim ponašanjem njihovih nositelja nastali sufixacijom: *Hulīc* (< *hulo* 'osoba koja se žesti' + *-ic*)

3.3.3. obiteljski nadimci uvjetovani govornim manama ili izgovorom pojedinih riječi nastali transonimizacijom: *Dobrojūtro*, *Đēvo*⁵⁵, *Mūco* (< *muco* 'mucavac'), *Mūto* (< *muto* 'mutavac')

Unutar ove skupine obiteljskih nadimaka (u koju se ubrajaju 42 obiteljska nadimka) najčešći su oni koji se odnose na govorljivost prvotnih nositelja, bilo da se odnose na govorne mane ili izgovor pojedinih riječi (*Dobrojutro*, *Đevo*, *Muco*, *Muto*), bilo na prekomjernu (*Rere*, *Tafra*), prebučnu (*Buje*), slabije izraženu (*Muse*) ili nikakvu (*Tuta*) želju za komunikacijom. Česta je i motivacija (navodnom ili stvarnom) ispodprosječnom intelektualnom sposobnošću (*Babus*, *Karnevol*, *Tumbrija*) ili sklonošću srdžbi (*Mamoje*, *Rašuolo*). Odnos je prema odjeći također često utjecao na nastanak obiteljskih nadimaka neovisno o tome jesu li prvotni nositelji obiteljskih nadimaka na odjeću polagali previše (*Luštre*) ili premalo pozornosti (*Bačulin*, *Škica*, *Tronj*). Obiteljski su nadimci iz ove skupine bili motivirani i (navodnom ili stvarnom) proždrljivošću (*Bolo-*

⁵⁰ Usp. glagol *supot* 'umakati u što' (Šimunović 2006b: 551).

⁵¹ Apelative *ščoper*, *šcoper* i *ščopero* 'štrajk' i *šcopenor* 'štrajkaš' navodi i tumači Vojmir Vinja (3: 209).

⁵² Usp. glagol *škicat* 'zgužvati' (Šimunović 2006b: 564).

⁵³ Uzrečica *Īšo je šđoto* označuje da je tko pao na niži položaj ili se spustio na njemu neprijemjenu razinu.

⁵⁴ Nisam naišao na podudarni apelativ u drugim govorima, a ne bilježi ga ni Šimunović. Ipak, u selu Kupinec kod Jastrebarskog postoji hodonim *Tumbri sela* (ARJ 18: 912), a u Varaždini bilježimo pridjev *tumlasti* 'budalast' (Lipljin 2002: 1092).

⁵⁵ Nadimak je nastao kraćenjem apelativa *đevojka*. Naime, prvotnoga su nositelja nadimka upitali hoće li zapjevati *lijepo ko đevojka*.

druobac, *Supa*), ohološću (*Bakalera*, *Bota*), nepredvidivošću (*Šare*), nepridržavanjem vjerskih običaja (*Nepost*) ili lijenošću (*Šćuper*) prvotnih nositelja. Raznim su vidovima neprimjerenoga ponašanja bili pak motivirani nadimci *Grikula*, *Hulić*, *Prdibobica* i *Samohod*. Obiteljski nadimci *Bolodruobac*, *Prdibobica*, *Pružirep* i *Samohod* svojom bi strukturom mogli pripadati najstarijemu antroponimnom sloju te su po postanju »nadimačke rečenice« (Šimunović 2009: 192). Obiteljski su nadimci *Prdibobica* i *Pružirep* nastali srastanjem imperativnog lika glagola i apelativa.

3.4. obiteljski nadimci prema predmetima iz svakodnevice:

3.4.1. obiteljski nadimci prema nazivima oruđa i oružja

3.4.1.1. obiteljski nadimci prema nazivima oruđa i oružja nastali transonimizacijom: *Bija* (< *bija* ‘cjepanica’), *Bociël* (< *bocel*⁵⁶ ‘kolotur’), *Kavecõl* (< *kavecõl*⁵⁷ ‘duguljasto usko uzglavlje na postelji’), *Kosirõna* (< *kosirina* ‘veliki kosijer’), *Lëmo* (usp. *Lima*), *Lìma* (< *lima*⁵⁸ ‘oštrica’), *Mõhà* (< *moha*⁵⁹ ‘pleteni dio dogotovljene mreže’), *Pùška*, *Šìlo*, *Špõda* (< *špada*⁶⁰ ‘sabljá’)

3.4.1.2. obiteljski nadimci prema predmetima iz svakodnevice sufiksacijom: *Bãše* (*baš-* [usp. *bašica*⁶¹ ‘pločasti, kvadratasti kamen za gradnju’] + *-e*), *Mõco* (< *maca* ‘bat kojim se razbija kamen’ < tal. *mazzo*)

3.4.2. obiteljski nadimci prema nazivima odjavnih predmeta nastali transonimizacijom: *Gũnjè* (< *gunje* ‘osoba koja nosi gunj’ < *gunj*), *Velõda* (usp. tal. *velada* ‘vrsta ogrtača’)

Ovoj skupini pripada 14 obiteljskih nadimaka. Na temelju obiteljskih nadimaka iz ove skupine kao i obiteljskih nadimaka motiviranih nazivom zanimanja upoznajemo se s gospodarskom strukturom mjesnoga stanovništva koje se najviše bavilo klesarstvom te poljoprivredom i ribarstvom kao sekundarnom djelatnošću.

⁵⁶ Vinja (1: 79) izvodi navedeni apelativ od mlet. *bozèlo*.

⁵⁷ Navedeni apelativ bilježi Šimunović (2006b: 229).

⁵⁸ Vinja (2: 137–138) bilježi apelativ *lima* u značenju konop na kojemu su olava (gornja lima) i konop na kojemu su pluta (donja lima) te ga izvodi od mlet. ribarskog naziva *ima*.

⁵⁹ Navedeni apelativ bilježi Šimunović (2006b: 294), a apelativ *maha* ‘krilo mreže’ ARJ (6: 737).

⁶⁰ Vinja (3: 164) bilježi i apelative *špada* i *špoda* za zmijolike ribe *Cepola rubescens* i *Lepidopus caudatus*.

⁶¹ Apelativ bilježi Šimunović (2006b: 62).

3.5. obiteljski nadimci prema nazivima prehrambenih proizvoda nastali transonimizacijom: *Bîgula* (< *bigula*⁶² ‘vrsta tjestenine u obliku pužića’), *Pâno* (usp. mlet. *pan* ‘kruh’), *Panôda* (usp. *panoda*⁶³ ‘juha s namočenim kruhom’)

U ovu se skupinu ubrajaju tri obiteljska nadimka.

3.6. obiteljski nadimci prema nazivima biljaka i nazivima za dijelove biljaka:

3.6.1. obiteljski nadimci prema nazivima biljaka i nazivima za dijelove biljaka nastali sufiksacijom: *Čikùtić* (< *čikuta*⁶⁴ ‘kukuta, *Conium maculatum*’), *Grânić* (*grana* + *-ić*)

U ovu se skupinu ubrajaju dva nadimka među kojima izdvajam nadimak *Čikutić*. *Čikuta* je otrovna biljka iz porodice štitarki, a svojstven joj je neugodan miris (Vajs 2003: 261) te je upravo zbog toga svojstva mogao nastati obiteljski nadimak motiviran nazivom te biljke.

3.7. obiteljski nadimci prema nazivima životinja i životinjskim organima:

3.7.1. obiteljski nadimci prema nazivima životinja nastali transonimizacijom: *Buhâ*, *Drozgiěj* (< *drozgiej* ‘drozd cikelj, *Turdus philomelos*’), *Gāvran*, *Glômâc* (< *glamac* ‘*Gobinus cruentatus*’), *Mōččâk* (< *močak* ‘lukavac’), *Moskiěj* (< *moskej* ‘obad’⁶⁵), *Mrōvâk* (< *mrovak* < *mrav* ‘vrijedna osoba’), *Pîc* (< *pic* ‘vrsta ribe, *Charax puntazzo*’), *Pîpica* (usp. *piplica* ‘mlada kokoš’), *Slâče* (usp. *slavče* ‘slavuj’), *Štambâk* (usp. tal. *stambecco* ‘kozorog’), *Šüşûla* (usp. *šušulja*⁶⁶ ‘bezroga koza’)

3.7.2. obiteljski nadimci prema nazivima životinja nastali sufiksacijom: *Kulînâc* (< *kulin* ‘drob’, ‘svinjske iznutrice’ + *-ac*), *Kōnjè* (< *konj* [usp. *kanj* ‘vrsta ribe, *Serranus Cabrila*’] + *-e*), *uhândo* (*muha* + tal. *-ando*), *Prčîc* (< *prč* ‘jarac’ + *-ić*), *Škarabūojè* (< *škarab-* [usp. *skarabej* ‘žohar’ < tal. *scarabeo*] + *-oje*)

3.7.3. obiteljski nadimci prema nazivima životinja nastali promjenom naglaska: *Krîlo*

Nazivima životinja i životinjskih organa motivirano je 18 obiteljskih nadimaka. Pučiški su obiteljski nadimci najčešće motivirani imenima kukaca (*Buha*,

⁶² Navedeni apelativ bilježi Vinja (1: 54) i izvodi od mletačkoga *bigoli*.

⁶³ Apelativ s navedenim značenjem bilježi Šimunović (2006b: 385), a Vinja (2: 43) ga izvodi od mletačkoga *panada*. Usp. i prezime *Panadić*.

⁶⁴ Apelativ *čikuta* bilježi ARj (2: 25).

⁶⁵ Usp. tal. *mosca*.

⁶⁶ Apelativ bilježi ARj (18: 908).

Moskiej, Mrovak, Muha i *Škaraboje*), a nešto rjeđe nazivima ptica⁶⁷ (*Drozgej, Gavran, Slače*), riba (*Glomac, Konje, Pic*), domaćih životinja (*Močak, Pipica, Prčić, Šušula*) i divljači (*Štambak*). Nazivima su za životinjske organe motivirani nadimci *Krilo* i *Kulinac*. Transnimizacijom od vokativnoga lika apelativa *krilò* nastao je nadimak *Krilo*.

3.8. obiteljski nadimci motivirani dijelovima ljudskoga tijela:

3.8.1. obiteljski nadimci motivirani dijelovima ljudskoga tijela nastali sufiksacijom: *Bedrića* (*bedro* + *-ica*), *Kòkeza* (< alb. *kokë* ‘glava’ + *-eza*)

U ovu se skupinu ubrajaju dva obiteljska nadimka među kojima izdvajam nadimak *Kokeza* motiviran albanskim apelativom *kokë* ‘glava’.

3.9. obiteljski nadimci motivirani rodbinskim nazivima:

Babōjāk (usp. *babajko* ‘otac’, *babajka*⁶⁸ ‘majka’), *Bârbić* (< *barba* ‘stric, ujak’ + *-ić*), *Bâto* (< *bato* ‘hip. od brat’), *Măćuka* (usp. *maćuha*⁶⁹ ‘maćeha’), *Pūōpè* (< *puope* ‘otac’), *Pričević* (*prijo*⁷⁰ ‘kućni prijatelj’ + *-ević*)

Šest se obiteljskih nadimaka svrstava u ovu skupinu. Obiteljski nadimak *babojak* motiviran je rodbinskim nazivom za oca koji nije zabilježen u bračkim govorima, no budući da je zabilježen srodni apelativ *babajka* ‘majka’ (Šimunović 2006b: 148), moguće je da je nekoć bio živ u bračkim mjesnim govorima.

3.10. obiteljski nadimci motivirani nazivima zanimanja:

3.10.1. obiteljski nadimci motivirani nazivom zanimanja nastali transnimizacijom: *Băčvar*⁷¹, *Bulăt* (< *bulat*⁷² ‘čelik’ < tur. *bulat*), *Kalañsor* (< *kalai-*

⁶⁷ U suvremenome se fondu pučiških nadimaka nahode osobni nadimci *Ćūk, Păpiga* i *Tětreb*.

⁶⁸ Apelativ bilježi Petar Skok (1: 83).

⁶⁹ Dvije su predaje povezane s nastankom ovoga nadimka. Po prvoj je nadimak nastao zato što se jedan udovac unutar obitelji Eterović Kalajure ponovno oženio, a po drugoj je navedeni bio nježan kao maćuhica.

⁷⁰ Obitelj Martinić Priević jedna je od najpoznatijih obitelji koja je živjela od stočarenja na otoku Braču. Osim u pastirskome stanu *Oklade Bračuta* nekoć su imali pašu i u Dolu, Nerežišćima i Pražnicama te mi se zbog toga što se dobri pašnjaci i danas stvaraju paljenjem zemljišta čini mogućim da je obiteljski nadimak motiviran glagolom *prljiti* ‘žeći, paliti’ (usp. rum. *a pîrli*) iako nemamo ni jednu sličnu potvrdu na Braču.

⁷¹ Očekivali bismo izgovor *Băčvor*.

⁷² U obitelji je bilo mnogo kovača.

sor ‘kalajdzija, osoba koja krpi probušene limene sudove’), *Karavôna* (usp. *karavana* ‘putnička povorka s natovarenim životinjama’), *Kovôč* (usp. *kovač*), *Långver* (usp. njem. *Landwehr* ‘pričuvni vojnici’), *Likôrôvi* (‘potomci likara’), *Mrtûorij* (< *mrtorij* ‘pogrebina’ < tal. *mortorio*), *Pistûr* (< *pistur* ‘pekar’ < tal. *pistore* ‘pekar’), *Providûr* (< *providur* ‘snalažljiva osoba’ < tal. *proveditore* ‘providur’), *Remëta* (< *remeta* ‘crkvinar’), *Sakrištôn* (< *sakrišton* ‘sakristan’), *Stenjâro* (usp. *stenjaro* ‘stanijer’⁷³, kalajdzija’), *Sūdâc*

3.10.2. obiteljski nadimci motivirani nazivom zanimanja nastali sufiksacijom: *Bûlo* (*bul-* [< *bulat*⁷⁴ ‘obilježiti ovcu crvenim znakom’] + *-o*), *Bužôtić* (*bužotat-* [< *bužat* ‘probijati svrdlom’] + *-ić*), *Generalić* (*general* + *-ić*), *Kapitanić* (*kapitan* + *-ić*), *Kapuraliće* (< *kaplural* ‘kaplar, desetnik’ < tal. *caporale*), *Kâvo* (*kav-* [< *kavadur* ‘radnik u kamenolomu’ < tal. *cava* ‘kamenolom’] + *-o*), *Kôpica* (*kopa* ‘stog’ + *-ica*), *Kozûlović* (*konzul* ‘izaslanik’ + *-ović*), *Meštričëvić* (< *meštrić* priučnik⁷⁵ + *-ević*), *Preturić* (< *pretur* ‘sudac’ [< *pretur* ‘upravitelj okruga za vrijeme mletačke uprave’] + *-ić*), *Pulicjôt*, *Sāsë* (*sas-* < [tal. *sasso* ‘kamen’] + *-e*), *Srdôr*

Obiteljski su nadimci najčešće motivirani nazivima zanimanja vezanih za vojsku i policiju (*Generalić*, *Kapulariće*, *Langver*, *Preturić*, *Pulicjot*, *Srdor*, *Tiele*), upravna i sudbena tijela (*Kozulović*, *Preturić*, *Providur*, *Sudac*), crkvu (*Mrtuorij*, *Remeta*, *Sakrišton*), stočarstvo (*Bulat*, *Bulo*, *Karavona*), klesarstvo (*Bužotić*, *Kavo*, *Sase*) i tradicionalna zanimanja (*Bačvar*, *Bulat*, *Kalaisor*, *Kovoč*, *Stenjaro*). Razmjerno je rijetka motivacija zanimanjima koja se odnose na pomorstvo (*Kapitanić*), ratarstvo (*Kopica*) i obrt (*Meštričëvić*). Dva su obiteljska nadimka i jedno prezime u Pučišćima nastali prema različitim nazivima za obrtnike koji kositrom krpaju lonce. Izravno je iz turskoga posuđen apelativ *kalajdzija* (< tur. *kalaycı* < *kalay* ‘kositar’) koji se odrazio u prezimenu *Kalàjić* (zapisivanom i kao *Kalajdzić* i *Kalajzić*) koji nose doseljenici iz Žeževice, grčkim je posredstvom posuđen turski apelativ *kalaj* okamenjeno u obiteljskome nadimku *Kalaisor* (usp. novogrč. *kalāi*), a romanski je prežitak obiteljski nadimak *Stenjaro*. Ovoj skupini pripada ukupno 27 nadimaka.

3.11. obiteljski nadimci motivirani titulama i društvenim položajem:

3.11.1. obiteljski nadimci motivirani titulama i društvenim položajem nastali transnimizacijom: *Bôn*, *Ciëzar*, *Faraûn* (< *faraun* ‘silovita osoba’⁷⁶, *Fùkor*

⁷³ Apelativ *stanijer* bilježi Skok (3: 327) i drži ga mogućim dalmatskim prežitkom.

⁷⁴ Glagol je posuđen iz talijanskoga jezika (usp. tal. *bolo* ‘crveni prah za bojenje’; Vinja 1: 82).

⁷⁵ *Meštrić* je ‘meštar nižih kvalifikacija, priučnik’ (Šimunović 2006b: 286).

⁷⁶ Faraunica i faraunka ujedno su imena vrsta kokoši.

(usp. tur. *fukara* ‘sirotinja’), *Kapolūogo* (< *kapologo* ‘šef’ < tal. *capoluogo* ‘glavno mjesto’), *Piēnzo* (< *penzo* ‘osoba koja je kažnjena ili ukorena’ < tal. *penso* ‘rad za odrađivanje kazne’), *Plëmić*

3.11.2. obiteljski nadimci motivirani titulama i društvenim položajem nastali sufiksacijom: *Bëgin* (< *beg* ‘dostojanstvenik; silnik’ [< tur. *bey* ‘uglednik, dostojanstvenik’])

Unutar ove skupine (u koju se ubraja 8 obiteljskih nadimaka) nahodimo nazive egipatskih, rimskih i slavenskih vladara, a manji je udio obiteljskih nadimaka koji se odnosi na podređene.

3.12. obiteljski nadimci motivirani etnicima i etnonimima:

3.12.1. obiteljski nadimci motivirani etnicima i etnonimima nastali transnimizacijom: *Bašćōnāc* (< *Baška* ‘Baška Voda’), *Bāška*, *Brīška* (< *Briška* ‘žena s brijega, došljakinja’), *Būgar*, *Būngarin*, *Fūrlan*, *Humčānjanin*, *Omišōnāc*, *Poičōnāc/Povičōnāc*, *Putvīnor* (< *Putvinor*⁷⁷ ‘stanovnik Putvina, pastirskog stana smještenoga južno od Pučišća’), *Ragužël* (< *Ragužel* ‘Dubrovčanin’), *Siëlka* (< *Selka* ‘Selca’), *Škrīpjanin*, *Višānin*, *Vīška* (< *Viška* ‘Višanka’)

3.12.2. obiteljski nadimci motivirani etnonimima nastali sufiksacijom: *Grković* (*Grk* + *-ović*)

Podrijetlo pojedinih pučiških rodova razvidno je iz nadimaka *Bašćōnac*, *Baška*, *Humčānjanin*, *Omišōnac*, *Poičōnac*, *Putvīnor* ili *Škrīpjanin*. Rodnim su majčinim mjestom motivirani nadimci *Siëlka*⁷⁸ (< *Selka* ‘Selčanka’) i *Vīška* (< *Viška* ‘Višanka’). Obiteljski nadimci motivirani etnonimom *Bu(n)gar(in)* ‘Rom’ obično označuju crnoputu i crnokosu osobu. Nadimak *Ragužël*⁷⁹ nosila je obitelj Tomašević doseljena iz Jesenica, koja je na neki način povezana s Dubrovnikom. Ukupno se 16 nadimaka ubraja u ovu skupinu.

⁷⁷ Nadimak je razmjerno novijega postanja. Iskonski je nadimak današnje obitelji Martinić Putivnor bio Ciezar.

⁷⁸ Etnici su izvor motivacije brojnih suvremenih osobnih nadimaka u Pučišćima, npr. *M(i)lnōrka*, *Pōvajka* ili *Sēlaška*, koji se kadšto prenose i na kćeri prvotnih nositeljica.

⁷⁹ Neretvani Dubrovčane nazivaju *Vraguželi*, a pučka etimologija tumači navedeni etnik rečenicom: *Ā vrāgu bi ūželi*.

3.13. obiteljski nadimci nepoznate motivacije:

*Aněštro*⁸⁰, *Bragadīnac*⁸¹, *Burati*⁸², *Konāna*⁸³, *Těbela*⁸⁴, *Tiělě*⁸⁵

4. Zaključak

U ovome su radu obrađeni motivacijsko-tvorbeni obrasci nastanka 47 prezimena i 232 obiteljska nadimka u Pučišćima na otoku Braču. I dok je prezimenski fond razmjerno zatvoren inojezičnim sustavima (uzmemo li u obzir da su kršćanska imena zarana potvrđena i prilagođena hrvatskome fonološkom sustavu), fond je obiteljskih nadimaka znatno otvoreniji, što je ponajprije odraz tisućljetne hrvatsko-romanske simbioze na istočnoj obali Jadrana. Romanski je adstrat najprisutniji u fondu obiteljskih nadimaka, razmjerno je mlađega postanja (uglavnom je riječ o posuđenicama iz mletačkoga i tršćanskoga dijalekta koji su u pučišku čakavštinu ušli za vrijeme mletačke okupacije), a nahodimo ga u svim kategorijama obiteljskih nadimaka, od obiteljskih nadimaka motiviranih osobnim imenima (riječ je o najstarijemu sloju obiteljskih nadimaka), preko nadimaka koji se odnose na vanjštinu te tjelesne mane i nedostatke prvotnih (*Belo*, *Buliga*, *Luongo*, *Pelaćo*, *Pikolo*), na duhovne i govorne osobine te navade prvotnih nositelja (*Babus*, *Bakaliera*, *Bota*, *Rašuolo*, *Šćuper*, *Šoto*), svakodnevne predmete (*Bociel*, *Lima*, *Moco*, *Veloda*), prehrambene proizvode (*Bigula*, *Pano*), nazive životinja (*Moskiej*, *Štambak*), do obiteljskih nadimaka motiviranih nazivima zanimanja i društvenim položajem (*Bulat*, *Bulo*, *Kavo*, *Kapoluogo*, *Karavona*, *Pienzo*, *Pistur*, *Preturić*, *Providur*, *Sakrišton*). U fondu obiteljskih nadimaka kadšto supostoje hrvatski i talijanski ekvivalenti (*Dugo-*

⁸⁰ Navodno je riječ o iskrivljenome liku starijega nadimka *Arrestione* koji se dovodi u svezu s talijanskim glagolom *arrestare* ‘uhitati’. Zahvaljujem Milanu Orlandiniju Aneštru na opširnome objašnjenju postanka svojega obiteljskoga nadimka.

⁸¹ Možda prema *braga* ‘petlja od konopa koja se vezuje pri iskrcaju iz broda; Šimunović 2006b: 78).

⁸² Najvjerojatnije od *Buratić*, što bi se moglo dovesti u svezu s apelativima *bura* ili alb. *burr* ‘velik’.

⁸³ Možda je obiteljski nadimak nastao prema osobnome imenu *Konan* (lat. *Conanus*) potvrđenome u talijanskoj antroponimiji.

⁸⁴ Nadimak je zabilježen i kao *Děbela*. Moguće je da je riječ o nadimku uvjetovanom preti-lošču prvotnih nositelja, koji je mogao biti promijenjen zbog moguće govorne mane kasnijih nositelja. U pučiškome fondu osobnih nadimaka nahodimo osobne nadimke *Hūohè* (< *Zore*), *Hōran* (< *Zoran*) i *Tārio* (< *Dario*) motivirane govornim manama ili pogrješnim izgovorom pojedinih nositelja određenih osobnih imena.

⁸⁵ Čini se da je obiteljski nadimak mogao biti motiviran dječjim imenom *Tiele* koje se nadijevalo djevojčicama koje su nosile osobno ime *Jelena*. Tako su Jelenku Radić Pic nazivali *Tělenčica*.

nja i *Luongo*; *Pelaćo* i *Puzle*). Turski je adstrat u Pučišća prodro doseljavanjem prebjega s kopna (*Delija*, *Đafer*, *Fukor*, *Muje*, *Tafra*), a u obiteljskim nadimcima nahodimo još tragove albanskoga (*Kokeza*, *Škiembe*) i njemačkoga (*Langver*) jezičnog sustava.

Obiteljski su nadimci najčešće motivirani osobnim imenima (63 ili 27,16%), duhovnim i govornim osobinama te navadama prvotnih nositelja (42 ili 18,53%), vanjštinom te tjelesnim manama i nedostatcima (30 ili 12,50%) i nazivima zanimanja (27 ili 11,64%). Razmjerno su česti i nadimci motivirani nazivima životinja (18 ili 7,76%), etnonimima i etnicima (16 ili 6,90%) i predmetima iz svakodnevnog uporabe (14 ili 6,03%).

Tvorbeno su najzanimljiviji složeni obiteljski nadimci tvoreni od imperativnoga oblika glagola i apelativa (*Prđibobica*, *Pružirep*), a bilježimo i jedan nadimak nastao promjenom naglaska (*Krîlo* < *Krîlò*) te primjer antroponimijskoga pleonazma (*Sorić Gluho*). U obiteljskim se nadimcima čuvaju i neke starije (popratni vokal uz vokalsko *r*; *Gardon*, *Karmejon*), ali i najnovije (konsonant *đ*; *Đafer*) jezične značajke.

5. Dodatak: popis obiteljskih nadimaka po prezimenima

Alaburić: Kiele

Antičević:

Baturić: Likorovi, Serbić

Bauk: Bačvar, Delija, Fincol, Jurac

Bokanić: Kapitanić, Škrgut

Capković: Bakalera, Begin, Bragadinac, Drozgiej, Druška, Meštričević

Cicareli: Gole

Dobronić: Kojko, Škaraboje

Drpić: Babus, Bija, Buliga, Burati, Deroda, Granić, Gunje, Kokeza, Moha, Puška, Puzle, Šušula

Eterović: Antić, Anton, Bigula, Bile, Budin, Buha, Buože, Bužotić, Faraun, Faraunić, Grikula, Hoje, Hrzić, Kalajure, Karavona, Kavov, Konje, Košta, Krilo, Lazor, Lovac, Maćuka, Mamoje, Mitar, Mrovak, Palušić, Pipo, Pružirep, Raos, Riere, Runje, Sorić, Škiembe, Tronj, Tumbrija, Turla, Ursin, Žarmiko

Fabijanović: Bugar

Franić: Baška

Galetović: Bulat, Bugarin, Hulić, Kalaisor, Šćuper, Višanin

- Galinović:** Kovoč, Pihula
Ivelić: Andrijević, Lukrić, Radoš
Kačić: Bumba, Franičić, Karlin, Panoda, Pikolo, Pulicjot, Pušilo, Stenjaro, Sudac, Veloda
Kalilić/Kalinić: Kekovi, Kotarac, Kozulović, Šuoše, Trife, Trusaló
Kaštelan: Crni, Poičonac/Povišonac, Rojen
Kovačić: Gobre
Kraljević: Balarin, Canketini, Šare, Škica, Tomini
Lukinović: Gavran, Generalić, Klimientovi, Tutin
Mandalinić: Prdibobica
Marinović: Surliton
Mihačić: Škripjanin
Mihaić: Bačić, Luštre, Omišonac, Sabe
Mladinić: Buje, Coto, Jelinić, Muse, Sielka
Martinić: Baše, Bedrica, Biluš, Boban, Bolodrobac, Brkuj, Ciezar, Dieve, Dragon, Đevo, Fukor, Grgur, Grković, Jerčić, Kapuralić, Kopičin, Kosirina, Lemo, Meštronte, Milić, Moco, Pelaćo, Pierme, Pipica, Piše, Plemić, Prijević, Putvinor, Roso, Slače, Škrgutalo, Štambak, Tebela, Topičić, Visilo, Vuk
Mičeli Tomić: Barbić, Putica
Mimica: Bažo
Mladineo: Bota, Dobrojtro, Stane, Zampjero
Nižetić: Marcelin, Močak, Sahić, Venturo
Novaković: Karnevol, Konana, Kulinac, Muco, Nepost, Peleša, Pienzo, Tiele
Orlandini: Aneštro, Đani, Furio, Jandra, Kapoluogo, Ortolon, Preturić, Sakrišton, Supa, Špoda
Petrović: Bašćonac, Viška
Pivčević: Pistur, Providur
Plastić: Baćulin, Balija, Bon, Glomac, Jonko, Jubo, Piša, Rašuolo, Slavo
Puljizić: Luštre, Sase
Radić: Babojak, G(a)rđon, Kavecol, Krise, Krmejon, Lima, Pano, Petrimac, Pic, Pilot, Povin, Prčić, Pope, Roko, Šala, Tomas
Radojković: Čiveta, Čikutić, Đafer, Furlan
Rajčević: Muje
Srdarević: Remetin, Srdor
Štambuk: Felicio

Tomašević: Ragužel

Tomičić: Tafra

Vrandečić: Bene, Bociel, Bolčin, Briška, Bulo, Crnac, Gorac, Ivanac, Kvin-to, Langver, Luongo, Luoje, Luštre, Moskiej, Mrtuorij, Muhando, Samohod, Šilo, Šoto

Literatura:

- ARJ = *Rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb: JAZU, 1881. – 1976.
- BJELANOVIĆ, ŽIVKO 2007. *Onomastičke teme*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ DUNJA 1999. Nazivi za blatišta i njihovi odrazi u hrvatskoj toponimiji. *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 1–40.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ANKICA ČILAŠ ŠIMPRAGA 2008. Nacrt za zoonomastička istraživanja (na primjeru imena konja). *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 37–58.
- CICARELLI, ANDRIJA 1982. *Zapažanja o otoku Braču*. Beograd: BIGZ.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA 2006. *Antroponimija i toponimija Promine*. (doktorat; neobjavljeno).
- ETEROVIĆ, NIKOLA 2002. *Diplomacija i teologija: rasprave, članci i osvrti*. Split: Biblioteka Crkve u svijetu.
- FRANČIĆ, ANĐELA 2002. *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- GRKOVIĆ, MILICA 1983. *Imena u dečanskim hrisovuljama*. Novi Sad: Institut za južnoslovenske jezike Filozofskoga fakulteta u Novome Sadu.
- HRASTE, MATE 1957. O kanovačkome akcentu. *Filologija*, 1, Zagreb, 59–75.
- JIREČEK, KONSTANTIN 1962. Romani u gradovima Dalmacije tokom srednjeg veka. *Zbornik Konstantina Jirečeka*, 2, Beograd.
- JUTRONIĆ, ANDRE 1950. *Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču*. Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, 34, Zagreb: JAZU.
- KAPOVIĆ, MATE 2008. Razvoj hrvatske akcentuacije. *Filologija*, 51, Zagreb, 1–39.
- KURTOVIĆ, IVANA; DOMAGOJ VIDOVIĆ 2005. Neutralizacija dugoga i kratkoga *a* u južnočakavskim otočkim govorima. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 31, Zagreb, 389–400.
- LIPLJIN, TOMISLAV 2002. Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora. Varaždin: Garestin.
- MARETIĆ, TOMO 1885. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad JAZU*, 81, Zagreb, 81–146.

- MARETIĆ, TOMO 1886. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad JAZU*, 82, Zagreb, 69–154.
- MENAC-MIHALIĆ, MIRA 1989. Glagolski oblici u čakavskome narječju i u hrvatskome književnom jeziku. *Filologija*, 17, Split, 81–109.
- OŠTARIĆ, IVO 2005. *Rječnik kolanjskoga govora ili ričnik mista Kolana na otoku Pagu*. Rječnici, 5, Zadar: Matica hrvatska.
- SKOK, PETAR 1971. – 1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1977. Čakavština srednjodalmatinskih otoka. *Čakavska rič*, 1, Split, 5–65.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2004. *Bračka toponimija*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2006a. *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2006b. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Supetar: Brevijar.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing.
- VAJŠ, NADA 2003. *Hrvatska povijesna fitonimija*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- VIDOVIĆ, DOMAGOJ 2005. Nacrt za vidonjsku antroponimiju. *Folia onomastica Croatica*, 14, Zagreb, 147–177.
- VIDOVIĆ, DOMAGOJ 2009a. Gradački rodovi. *Župa Gradac: Humski zbornik*, 12, Gradac, 13–74.
- VIDOVIĆ, DOMAGOJ 2009b. Prilog proučavanju svetačkoga imena Ivan u hrvatskoj antroponimiji. *Folia onomastica Croatica*, 14, Zagreb, 147–177.
- VINJA = VINJA, VOJMIR 1998. – 2004. *Jadranske etimologije: Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku, I – III*. Zagreb: HAZU, Školska knjiga.
- VRŠALOVIĆ, DASEN 2003. *Povijest otoka Brača*. Zagreb: Graphis.

Family Nicknames in Pučišća on the Island of Brač

Abstract

This paper discusses family nicknames in Pučišća on the island of Brač. Family nicknames, as an additional aspect of identification that developed due to the fact that numerous individuals carried the same family name, are a characteristic of Croatian islands and have not been sufficiently studied so far. The earliest recorded nicknames in Pučišća are from the end of the 16th century, and based on their motivation a fund of personal names can be partially reconstructed (the relationship of Croatian national names with Croatian and Romance forms of Christian names), as can the physical appearance of their first carriers (especially physical defects) and their characteristics (mostly unconventional, origin and occupation of the inhabitants of Pučišća). The fund of family nicknames is much more open to foreign language systems (especially Romance) than are family names and is a reflection of a Croatian-Romance symbiosis on the eastern shore of the Adriatic Sea.

Ključne riječi: obiteljski nadimci, osobni nadimci, prezimena, osobna imena

Key words: family nicknames, personal nicknames, family names, personal names

